

Spm. nr. US 24 - besvaret 22/01-2002

Morten Østergaard (RV):

I Politiken den 22. januar 2002 er udenrigsministeren i forbindelse med sagen om behandlingen af krigsfanger på Guantanamo-basen i Cuba citeret for følgende: »Jeg forventer, at USA lever op til de internationale konventioner.« Med udtalelserne fra USA's forsvarsminister, Donald Rumsfeld, ligeledes refereret i Politiken af dags dato, må vi konstatere, at udenrigsministerens forventninger er blevet skuffede. Ifølge USA's forsvarsminister bliver fangerne »... for de flestes vedkommende behandlet, som konventionen foreskriver ...«, og andetsteds fremgår det, at de behandles »... i det store og hele i overensstemmelse med Genèvekonventionen.« Det er altså ikke alle fanger, der behandles, som konventionerne foreskriver. Der er naturligvis ingen tvivl om, at USA, jf. aktivering af Atlantpagtens artikel 5, har ret til at tage de soldater til fange og gennem rettergang stille dem til regnskab for deres handlinger. Men spørgsmålet er, om regeringen deler den amerikanske forsvarsministers opfattelse af internationale konventioner som noget, der blot i det store og hele og for de flestes vedkommende skal overholdes, eller om man i lighed med EU's udenrigspolitiske talsmand Javier Solana planlægger at gøre opmærksom på holdningsforskellen over for den amerikanske regering.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Lad os først slå fast, at regeringen ligesom Folketinget i sin helhed, har jeg indtryk af, støtter USA's kamp mod terrorismen, og at regeringen lægger vægt på, at de, der tages til fange i denne kamp, behandles humanitært i overensstemmelse med de grundlæggende garantier, der gælder ifølge den humanitære folkeret.

Kl. 13.35

De skal behandles humanitært, dvs. med respekt for deres integritet og religion og de krav, de har om en retfærdig rettergang, og jeg noterer, at USA vil sørge for, at de tilfangetagne Al-Qaida- og Talebanmedlemmer får en korrekt behandling i overensstemmelse med de internationale beskyttelsesregler. Jeg konstaterer også, at Det Internationale Røde Kors vil få adgang til at besøge fangerne. Det er selvsagt positivt, og regeringen har, indtil andet er bevist, selvfølgelig kun tillid til, at USA vil overholde sine internationale forpligtelser.

Med hensyn til retsopgøret med terroristerne er regeringens politik klar: Alle terrorister skal retsforfølges for deres ugerninger, uanset hvor og af hvem de er begået. Men når det er sagt, skal al retsforfølgning selvfølgelig også ske i overensstemmelse med internationale retssikkerhedsgarantier.

Desuden kan jeg lige sige, at Den Europæiske Union ikke har taget stilling til en demarche over for USA. Vi har Rumsfelds udtalelser, de kan fortolkes på mange måder, og de er ikke særlig præcise. Men vi må gå ud fra, at man respekterer den humanitære folkeret, og det vil også være den indstilling, vi vil have i EU.

Morten Østergaard (RV):

Så vil jeg spørge udenrigsministeren, om svaret skal opfattes således, at også når det gælder regeringens planer om at overholde internationale konventioner, som de omtales i regeringens udspil af 17. januar om en ny udlændingepolitik, skal det tilsvarende opfattes som »i det store og hele« og »for de flestes vedkommende«.

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren siger, at han kun kan have fuld tillid til, at USA overholder reglerne. Jeg vil godt spørge

ministeren, om de oplysninger, der er fremkommet gennem pressen, er egnet til at skabe fuld tillid til USA i denne sag. Jeg synes faktisk, at de oplysninger, der foreligger tilgængelige i pressen, tyder på, at USA rent faktisk overtræder reglerne, og derfor vil jeg godt spørge ministeren, om han, ligesom jeg har forstået den svenske regering har gjort, vil rette henvendelse til USA for at få en redegørelse om det.

Jeg spørger ikke mindst på baggrund af, at Danmark jo som krigsdeltager har et særligt ansvar, faktisk et direkte medansvar. Føler ministeren ikke, at det er meget pinagtigt, hvis Danmarks allierede, som Danmark fører direkte krig sammen med, overtræder de grundlæggende konventioner? Vil ministeren gå til USA og anmode USA om en redegørelse, eller har ministeren bare blind tillid til, at alt, hvad USA gør til hver en tid, bare er i orden?

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Vi vil naturligvis nøje følge, hvordan det sker, men vi vil bare ikke dømmе på baggrund af et kort klip i CNN.

Vi vil fastslå, at selvfølgelig går vi ud fra, og at det også skal være sådan, at Amerika respekterer den humanitære folkeret. Men vi står også sammen i kampen mod terrorismen, og så vil jeg ikke dømmе Amerika på en enkelt bemærkning, som Rumsfeld har ladet falde, og som jeg også studsede over, men som jo kan underkastes mange fortolkninger. Amerika har forpligtet sig til at respektere den humanitære folkeret. Jeg går også ud fra, at de vil gøre det, og vi vil holde øje med det.

Må jeg så sige i den forbindelse, når nu hr. Keld Albrechtsen taler om at rette henvendelse til USA: Det gør vi også i anden anledning, for jeg kan oplyse, at den danske regering er bekendt med, at der er taget en dansk statsborger til fange i Afghanistan. Vi er bekendt med den pågældendes identitet, men finder ikke at kunne give yderligere oplysninger på nuværende tidspunkt. Regeringen undersøger nemlig hos de amerikanske myndigheder, hvad der kan oplyses om den pågældendes situation og forhold, og justitsministeren vil tage initiativ til, at Folketingets Kontroludvalg kan blive orienteret om sagen.

Så vil jeg gentage, at regeringen støtter USA i kampen mod terrorismen og lægger vægt på, at tilfangetagne bliver behandlet humant og retfærdigt. Regeringen har altså tillid til, at den pågældende danske statsborger bliver behandlet i overensstemmelse med de internationale forpligtelser.

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen så meget desto mere grund er der jo til at tage det her alvorligt.

Jeg synes, det var skuffende svar, vi fik fra ministeren. Da jeg så ham i fjernsynet i morges, syntes jeg, der var en meget klar konstatering af, at Genèvekonventionen gælder for disse fanger, og at USA også er forpligtet til at overholde konventionen over for dem. Men det mener den amerikanske regering ikke er tilfældet, og derfor går spørgsmålet på, om den danske regering vil fastholde over for USA, at Genèvekonventionen gælder for disse Al-Qaidafanger, og om man i forlængelse af det vil gøre opmærksom på det helt klare forhold.

Kl. 13.40

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Vi er jo i et område, hvor vi både kan komme til at tale om den tredje Genèvekonvention, hvis regler drejer sig om beskyttelse af krigsfanger, og om den fjerde konvention, hvorefter civile nyder omfattende beskyttelse efter tillægsprotokollen. Vi er også i den situation, at også det begreb, der hedder ulovlige kombattanter, kan komme ind i billedet, og jeg kan ikke afgøre, om vi står med krigsfanger, civile eller ulovlige kombattanter. Det er jo i virkeligheden en domstol, der skal afgøre det.

Jeg er glad for, at hr. Holger K. Nielsen var tilfreds med det, jeg sagde i morges, og det gælder stadig væk. Vi går ud fra, at man respekterer de humanitære folkeretsbegreber i denne forbindelse, sådan som jeg har rekapituleret dem, og det er også regeringens opfattelse, at det skal USA naturligvis gøre. Som jeg sagde i morges, vil vi holde øje med det, også i anledning af den kedelige sag med en dansker, der nu er inde i situationen.

Morten Østergaard (RV):

Jeg vil godt slå fast, at vi er enige i, og at der ingen tvivl er om, at USA, jf. aktivering af Atlantpagtens artikel 5, har ret til at tage de soldater til fange og gennem rettergang stille dem til regnskab for deres handlinger. Men heraf følger naturligvis også, at der er tale om krigsfanger i Genèvekonventionens forstand. Vi kan jo ikke med den ene hånd aktivere artikel 5 og med den anden diskutere, om det er krigsfanger eller ej, og derfor må spørgsmålet være: Betragter regeringen, udenrigsministeren, den danske statsborger som en krigsfange?

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg kan faktisk ikke tage stilling til det, for som jeg sagde før, er det jo i sidste instans en domstolsafgørelse, og derfor er det også vigtigt, som jeg måske ikke fik sagt tydeligt nok til hr. Holger K. Nielsen, at vi forventer en almindelig rettergang. Vi forventer, at retsstatens principper bliver respekteret.

Hvad angår den danske statsborger, er jeg nødt til at sige, at på et eller andet tidspunkt vil justitsministeren tage initiativ til, at Folketingets Kontroludvalg kan blive orienteret om sagen. Men længere kan jeg ikke gå på indeværende tidspunkt.

Morten Østergaard (RV):

Ganske kort: Lederen af Det Danske Center for Menneskerettigheder, Morten Kjærum, har udtalt på samme måde, at det er en dom, der skal afgøre det. Men hans udgangspunkt er, at man er krigsfange, indtil en dom har afgjort noget andet. Er det et synspunkt, som regeringen deler?

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Det højere juridiske skoleridt må man altså ikke forvente, at jeg kan stå her og levere på stående fod. Jeg har netop gjort opmærksom på, at vi har både den tredje Genèvekonvention om krigsfanger og den fjerde tillægsprotokol om civile, og vi har også begrebet ulovlige kombattanter. Hr. Morten Østergaard kan ikke forlange, at vi her i Folketingssalen kan stå og afgøre i hvert enkelt tilfælde, hvad der er hvad. Det er præcis en domstolsafgørelse.

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil bare spørge udenrigsministeren, om den domstol, der skal træffe afgørelse om, hvorledes den danske statsborger skal behandles, er en amerikansk domstol eller en dansk domstol eller eventuelt en amerikansk militærdomstol, og hvad den danske regering forestiller sig, den vil gøre for at sikre, at det bliver efter civilretlige regler, den pågældende bliver dømt.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

For det første skal vi nu undersøge hos de amerikanske myndigheder, hvad der kan oplyses om den pågældendes situation og forhold, og derefter vil justitsministeren tage initiativ til, at Folketingets Kontroludvalg kan blive orienteret om sagen, herunder også de spørgsmål hr. Klaus Hækkerup rejser her. Dem kan jeg ikke stå og give færdige svar på her, men der kommer et møde i Kontroludvalget, hvor de vil blive drøftet.

Hermed sluttede spørgsmålet.